

האחר הוא אני – סבתא, מדוע יש לך מספר על היד?

מטרות:

1. התלמידים יקבלו מידע היסטורי על תקופת השואה.
2. התלמידים יכירו בעובדה שמספרים על היד לא היו לכל היהודים אלא רק ליהודים שהגיעו למחנה הריכוז אושוויץ.
3. התלמידים יכירו דרכים שונות להעברת נושא השואה (יש כאילו המספרים את זוועות השואה כמו לדוגמא ויקטור פרנקל בספרו "האדם מחפש משמעות" וכאלו שמעבירים את המידע בצורה עקיפה כמו לדוגמא אידה פינק בספרה "הגן המפליג למרחקים").
4. התלמידים יבינו שלמרות שהיהודים היו אנשים נורמטיביים בעיני הגרמנים הם נחשבו לאחרים.
5. התלמידים יראו שגם אדם מן השורה, שהיה זמן רב כמו כולם יכול ביום מן הימים "אחר".

מטרות אורייניות:

1. התלמידים יתמודדו עם טקסט היסטורי – סיפורי.
 2. התלמידים ידעו להפיק מידע גלוי ומידע סמוי מהטקסט.
 3. התלמידים ידעו להבחין מה הופך אדם מן השורה לאחר.
- את העיסוק בספר אפשר להתחיל בקריאת השיר "מספר על היד" של אלה דור און

מהלך השיעור:

1. את השיעור אפשר להתחיל בקריאת השיר "מספר על היד" של אלה דור רון ולדון עליו לאור שאלות ההכוונה שניתנו לתלמידים בדף העבודה.
2. לאחר מכן יש לשאול את התלמידים האם ניתן, על פי הבעות הפנים או שפת הגוף של האדם, לדעת מה הוא עובר

מספר על היד

מילים : אלה דור - און

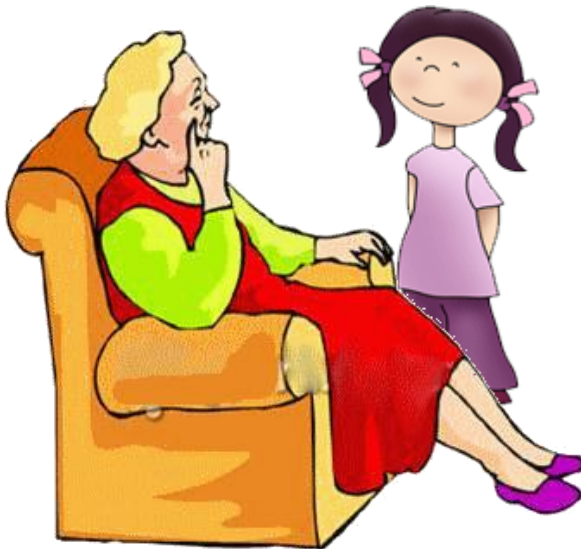
פעם בקיץ, כשנשאָרנו לבד
ראיתי לסבתא מספר על היד
הייתי פעוט- סקרן וחוקר
שואל ומשיב מבלי לדבר
הנחתי ידי הרפה על זרועה
ורציתי לתלוש כל ספָרה ממקומה
וסבתא חבקה ונשקה בלי הסבר
רק אמרה חרישית- כשתגדל אספר

מתחלפות העונות כגלגל סובב...
שוב הקיץ מגיע לזהט וצורב
שוב קולט מבטי על יד חשופה
ספרות מכרות חרוטות בקפידה
סבתא- בקשתי בקול מתחנן
תרשי לי, תרשי לי גם כן
תרשי לי כמוך על היד לציר
והיא רק חיכה- לא הוסיפה דבר

מתחלפות העונות. הקיץ חוזר
אני כבר בן תשע. אני כבר בוגר
לסבתא שלי מספר על היד
לא נמחק עם הזמן, טבוע לעד
רציתי לדעת, רציתי הסבר
מדוע לה יש ואין לאחר?

וסבתא התחילה פתאם לדבר :
ספָרה על תקופה קרובה-רחוקה
על עם בגולה, על שואה וגבורה
על קור ורעב, מחנות עבודה
וכיצד, דרך נס, ממות נצלה...

פעם בקיץ, כשנשאָרנו לבד
נשקתי לסבתא חזק על היד.

פאפא אמונה

מספר על היד – אלה דור – און

דף עבודה

1. ספרו מה קורה בשיר במלים שלכם.

2. מדוע הסבתא לא מספרת בהתחלה לנכד מדוע יש לה מספר על היד?

3. מדוע לדעתך לאחר כמה שנים החליטה הסבתא לספר לילד על המספר שעל ידה?

4. "לסבתא שלי מספר על היד/ לא נמחק עם הזמן, טבוע לעד" מהי משמעות הדברים? (לביטוי "טבוע לעד" יש משמעות כפולה : אחת חיצונית – פיזית והאחרת פנימית-נפשית).

5. מה, לדעתכם, מביעה הנשיקה בשורות האחרונות של השיר?

תקציר:

הספר "סבתא, מדוע יש לך מספר על היד?" מספר על סבתא אשר הייתה ילדה בכפר קטן בצ'כוסלובקיה, בתקופת הנאצים. בתחילה מספרת הסבתא לנכדה על חיי המשפחה לפני עליית הנאצים לשלטון – אביה היה רב הכפר והייתה לו המון עבודה. הם היו הולכים לבית הספר ולאחר הלימודים היו משחקים בגן המשחקים שליד הבית שעות רבות.

כשהגרמנים הגיעו אל הכפר הם חייבו את היהודים לענוד טלאי צהוב וגם אסרו על הילדים לשחק בגן המשחקים. רק ילדים לא יהודים יכלו לשחק בגן. סבתא סיפרה שהם המשיכו לשחק אבל היו עצובים מאוד כיוון שלא יכלו להשתמש במגלשה ובנדנדות. למרות הכל הם ניסו להמשיך לחיות את החיים כמו שחיו עד אותו רגע.

לאחר כמה זמן הגיעו שוב הגרמנים וקראו לכל היהודים לצאת לתחנת הרכבת. כיוון שהם היו חייבים לציית לפקודות ארזו כמה מזוודות קטנות. סבתא לא שכחה לקחת את הבובה האהובה עליה. בתחנת הרכבת פגשה המשפחה את כל יהודי הכפר. הגרמנים הורו לכולם לעלות לרכבת בעלת קרונות רבים אשר אין בה חלונות. כולם עלו על הרכבת ולמרות הנסיעה הארוכה הם לא קיבלו אוכל ושתייה.

לאחר נסיעה ארוכה רכבת עצרה וסבתא הגיעה למקום שלא הכיר קודם לכן – היא הגיעה למחנה ריכוז.

כשהיהודים עמדו על הרציף הם התבקשו להשאיר את הציוד שלהם על מנת שהגרמנים יוכלו לקחת גם את מעט הציוד שהיה להם. סבתא נאלצה לוותר על הבובה שכל כך אהבה. אחרי שנפרד מהבובה הפרידו הגרמנים בין הנשים לגברים, כך שנאלצה להיפרד מאביה ואחיה. הם אפילו לא הספיקו להיפרד. כל הנשים הוכנסו לצריף גדול והם צוו להחליף את הבגדים לכותנות פסים עם טלאי צהוב. לאחר שהתלבשו הן הוצאו החוצה ונעמדו ליד שולחן גדול שלציוד יושב איש עם עט. על ידה של כל אחת מהנשים הוא הטביע מספר. מספרה של סבתא היה 4165. המטרה של המספר הייתה שהיהודים לא יזכרו את שמם אלא יהפכו להיות מספרים, אומרת סבתא. תנאי המחיה במחנה הריכוז היו קשים והעבודה הייתה קשה מאוד. סבתא מספרת שכל הזמן היא חשבה על אביה ואחיה אלימלך – האם הם סובלים כמונו? האם גם להם קר?

יום אחד אמא של סבתא שהייתה חלשה מאוד עקב המצב נפטרה. כל שנותר לסבתא זו אחותה טובה והן עזרו אחת לשנייה לשרוד.

לאחר שלוש שנים יום אחד הם שמעו יריות. מבעד לחלונות הצרים של הצריף הם ראו את הרוסים והבינו שתפילותיהן התגשמו – הן חופשיות עכשיו. באותם רגעי השמחה הן חשבו על אביהן ואחיהן. הן החליטו לצאת לחפש אותם. הן הגיעו לכפר וראו שכלו נהרס במלחמה. הן לא התייאשו והחליטו להמשיך לחפש. הן הסתובבו בכפר כשלפתע הן ראו את אלימלך יוצא מבין ההריסות ורץ לקראתן. אלימלך סיפר שאביהן נפטר במחנה הריכוז בשל העבודה הקשה

והרעב. אלימלך אמר שעכשיו אין להם יותר מה לחפש בכפר והם החליטו לעלות
לארץ ישראל.